



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., ve věci

žalobce: A. S.
bytem X
proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 25. 6. 2019, č.j. X

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně brojila svou žalobou ze dne 19. 8. 2019 proti rozhodnutí žalované ze dne 25. 6. 2019, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž byly zamítnuty námitky proti prvostupňovému rozhodnutí žalované ze dne 3. 5. 2019, č. j. X. Tímto rozhodnutím žalovaná přiznala žalobkyni invalidní důchod ode dne 1. 1. 2014 ve smyslu ustanovení § 38 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“) a s přihlédnutím k čl. 46 a čl. 6 a čl. 52 odst.

1 písm. b) nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 (dále jen „nařízení č. 883/04“ nebo „Nařízení“) ve výši 338 Kč měsíčně.

II. Napadené rozhodnutí

2. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaná uvedla, že žalobkyně byla uznána částečně invalidní podle posudku Městské správy sociálního zabezpečení Brno-město ze dne 15. 1. 2019, a to ode dne 1. 1. 2014. Od 1. 1. 2010 se jednalo invaliditu prvního stupně podle ustanovení § 39 odst. 2 písm. a) ZDP.
3. Žalovaná k podmínkám nároku na invalidní důchod dále uvedla, že podmínkou vzniku nároku na důchod z členského státu EU je, že žadatel v daném členském státě musí získat alespoň jeden celý rok pojištění. V tomto ohledu poukázala na čl. 57 odst. 1 nařízení č. 883/04 .
4. Žalobkyně získala v ČR v období ode dne 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 celých 365 dnů doby pojištění. Proto bylo možné invalidní důchod přiznat nejdříve ode dne získání jednoho roku pojištění z českého důchodového pojištění. Proto byl žalobkyni přiznán invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně teprve od získání jednoho roku pojištění z českého důchodového pojištění, tedy ode dne 1. 1. 2014.
5. K době pojištění, již žalobkyně získala v rozhodném období, žalobkyně uvedla, že potřebná doba pojištění činila pět let ve smyslu ustanovení § 40 odst. 1 písm. f) ZDP, protože rozhodné období bylo stanoveno z posledních deseti roků před vznikem invalidity, neboť žalobkyni bylo v době vzniku nároku na invalidní důchod méně než 38 let.
6. Pro vznik nároku na důchod bylo aplikováno ustanovení čl. 6 nařízení č. 883/04, přičemž doba pojištění byla splněna pouze s přihlédnutím k ostatním dobám členských států EU. Pro výši důchodu byla započtena doba pojištění v českém důchodovém pojištění ve výši 365 dnů a ve slovenském důchodovém pojištění ve výši 5228 dnů, tedy celkem 5593 dnů.
7. K námitkám žalobkyně je ještě uvedeno, že podle čl. 57 odst. 1 nařízení č. 883/04 žalobkyně nesplnila podmínky nároku na dávku výhradně podle vnitrostátního práva na tzv. nezávislou dávku, ale splnila podmínky nároku na poměrnou dávku, která jí byla ze strany žalované správně přiznána a vypočtena.
8. Z uvedených důvodů žalovaná shledala námitky jako nedůvodné, a proto je zamítla a prvostupňové rozhodnutí potvrdila.

III. Žaloba

9. Žalobkyně brojí proti napadenému rozhodnutí z důvodu jeho nesprávnosti a nezákonnosti. Konkrétně žalobkyně uvedla, že rozporuje tvrzení žalované, že k datu podání žádosti o invalidní důchod (tzn. ke dni 14. 11. 2018) byla doba pojištění pro nárok splněna pouze s přihlédnutím k čl. 6 nařízení č. 883/04.
10. Podle mínění žalované podle § 40 písm. f) ZDP platí, že měla splnit dobu pojištění pěti let, kterou splnila (4 roky doby pojištění a jeden rok náhradní doby pojištění), což je možno doložit kopiemi evidenčních listů za roky 2016, 2015, 2014 a 2013.
11. Žalobkyně zpochybnila závěr žalované o podmínce vzniku nároku na důchod ve členském státě EU spočívající v dosažení jednoho roku doby pojištění. Toto tvrzení se neopírá o žádný pramen práva a jde pouze o ustálenou praxi, kterou žalovaná při rozhodování používá.
12. Konečně žalobkyně poukázala na skutečnost, že její doba pojištění přesáhla v ČR i v SR jeden rok doby pojištění. Nařízení EU jsou podle názoru žalobkyně přednostně aplikovatelná před národní právní úpravou i jejím praktickým výkladem. Závěrem poukázala žalobkyně na dopad čl. 52 odst. 3 nařízení č. 883/04 (právo na srovnání tzv. národního a dílčího důchodu a přiznání vyšší dávky).

IV. Vyjádření žalované

13. Nařízení č. 883/2004 je spolu s prováděcím Nařízením koordinačním pravidlem Evropské unie, nikoliv pravidlem harmonizujícím. Znamená to tedy, že účelem koordinace je vzájemná provázanost národních předpisů sociálních zabezpečení, přičemž tyto předpisy ponechává beze změn a musí navíc zaručit, že se doby pojištění získané v členském státu vezmou v úvahu pro splnění podmínek systému, který je určen jako příslušný. Harmonizace však změny národních předpisů sociálních zabezpečení zahrnuje.
14. Žalovaná dále poukázala na čl. 20 Smlouvy mezi ČR a SR o sociálním zabezpečení a uvedla, že kolizním kritériem obsaženým v čl. 20 uvedené Smlouvy mezi Českou republikou a Slovenskou republikou je tedy dotčen nárok každé osoby, která pracovala (získala doby pojištění) přede dnem rozdělení České a Slovenské Federativní republiky. Dále žalovaná vyložila podmínky vzniku nároku na invalidní důchod ve smyslu příslušných ustanovení ZDP.
15. Podle čl. 57 odst. 1 nařízení č. 883/2004 bez ohledu na čl. 52 odst. 1 písm. b) není instituce členského státu povinna poskytovat dávky na základě dob získaných podle právních předpisů, které uplatňuje, které se berou v úvahu při vzniku sociální události, jestliže délka uvedených dob nedosahuje jednoho roku, a pouze na základě těchto dob nelze podle uvedených právních předpisů získat nárok na dávku. Pro účely tohoto článku se „dobami“ rozumí všechny doby pojištění, zaměstnání, samostatné výdělečné činnosti nebo bydlení, které zakládají nárok na dotčenou dávku nebo ji přímo zvyšují.

16. Žalovaná z hlediska skutkového poukázala na posudek o invaliditě, vypracovaný Městskou správou sociálního zabezpečení Brno – město dne 15. 1. 2019, s posudkovým závěrem, že žalobkyně je do 31. 12. 2009 shledána částečně invalidní podle ustanovení § 44 odst. 2 ZDP, v platném znění účinném do 31. 12. 2009, a od 1. 1. 2010 se u ní jedná o invaliditu prvního stupně podle ustanovení § 39 odst. 2 písm. a) ZDP. Den vzniku invalidity byl stanoven dnem 2. 9. 1996.
17. Z osobního listu důchodového pojištění pak vyplývá, že období od 1. 9. 1996 do 31. 12. 2012 je dobou pojištění získanou výlučně ve Slovenské republice, tudíž se jedná o dobu, kterou potvrdil Slovenský nositel pojištění. Až období od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013 je dobou pojištění získanou podle českých právních předpisů, doba od 1. 1. 2014 do 27. 2. 2049 pak je tzv. dobou dopočtenou (§ 41 odst. 4 ZDP).
18. Vzhledem k uvedenému je zřejmé, že k datu vzniku invalidity 2. 9. 1996 žalobkyně na území České republiky nezískala ani jeden rok doby pojištění, který je nutný pro možnost zápočtu doby pojištění získané na území Slovenské republiky. S odkazem na shora citovaný čl. 57 nařízení č. 883/2004 pak žalovaná není povinna přihlédnout k cizím dobám pojištění získaným v členském státě, pokud na jejím území není získán alespoň jeden rok pojištění. Pokud by za takto zjištěného skutkového stavu uplatnila žalobkyně žádost o invalidní důchod z českého systému pojištění již v roce 1996, musela by být tato zamítnuta právě pro nesplnění podmínky získání potřebné doby pojištění (§ 40 ZDP).
19. Žalobkyně tedy nezbytný rok pojištění na území České republiky získala až k 1. 1. 2014, a teprve tím umožnila žalované v otázce posouzení podmínky získání potřebné doby pojištění přihlédnout i ke slovenským dobám pojištění.
20. Z uvedených důvodů žalovaná navrhl, aby byla žaloba zamítnuta jako nedůvodná.

V. Posouzení věci krajským soudem

21. Krajský soud zjistil, že žaloba byla podána včas, osobou oprávněnou a je přípustná za podmínek ustanovení § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“)
22. Krajský soud vyžádal **správní spis** žalované (dávkový spis), z něhož vyplývají následující skutečnosti. Žalobkyně podala žádost o přiznání invalidního důchodu dne 14. 11. 2018. Je zde dokumentována komunikace mezi žalovanou a slovenskou nositelkou pojištění. Podle formuláře E 205 SK slovenská nositelka pojištění potvrdila, že žalobkyně získala ve slovenském systému pojištění celkem 7371 dnů doby pojištění, kterou dosáhla v období 1. 9. 1996 až 31. 8. 2000, dále od 9. 9. 2002 do 31. 12. 2012. V období od 1. 1. 2013 do 13. 11. 2018 žalobkyně získala náhradní dobu pojištění v délce 2143 dnů, neboť pobírala slovenský invalidní důchod. Prvostupňovým rozhodnutím ze dne 3. 5. 2019 byl žalobkyni přiznán dílčí invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně ve výši 338 Kč měsíčně, a to ode dne 1. 1. 2014. Podle

posudku Městské správy sociálního zabezpečení Brno – město ze dne 15. 1. 2019 byl den vzniku invalidity žalobkyně stanoven na 2. 9. 1996. Podle připojeného dokladu o výpočtu důchodu byla žalobkyně pro stanovení výpočtového základu započítána doba pojištění získaná v SR v délce 5228 dnů a česká doba pojištění v délce 365 dnů. Česká doba pojištění byla žalobkyní dosažena v období 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013. V osobním listu důchodového pojištění ze dne 25. 4. 2019 jsou uvedeny doby pojištění v období 1. 1. 2013 – 31. 12. 2013 (365 dnů), dále od 1. 1. 2014 do 31. 10. 2016 (1035 dnů) a od 1. 1. 2016 do 5. 3. 2017 (125 dnů péče o dítě), tedy celkem 4 roky a 65 dnů a bez náhradních dob celkem 3 roky a 305 dnů.

23. Žaloba **není důvodná.**

24. Při rozhodování v důchodových věcech s unijním prvkem je Česká správa sociálního zabezpečení povinna posoudit vztah vnitrostátního a evropského práva, mj. vyhodnotit ve smyslu čl. 5 ve spojení s relevantními články (zejm. čl. 46 a 51 Nařízení) upravujícími rovné nakládání s dávkami, příjmy, skutečnostmi nebo událostmi, zda je možno skutečnosti nastalé v jiném členském státě EU a jiném pojistném systému, které jsou rozhodné pro vznik nároku na dávku z českého systému důchodového pojištění, zohlednit při rozhodování o nároku na předmětnou dávku (viz k tomu obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 9. 2014, čj. 4 Ads 57/2013-36, přístupný na www.nssoud.cz).

25. Klíčovou roli v tomto ohledu hraje princip sčítání dob pojištění (čl. 6 Nařízení) a okrajově též o princip asimilace rozhodných skutečností vyjádřený v preambuli Nařízení (body 10 a 12), na nichž je koordinační mechanismus citovaného Nařízení založen. Působení těchto principů ve vztahu k nakládání s dobami pojištění dosaženými na území jiného členského státu je ovšem limitováno direktivou zákazu dvojího hodnocení dob pojištění, jakož i zásadou přiměřenosti a zásadou předcházení souběhu dávek (čl. 10 Nařízení). Samotnou prováděcí úpravu získaných dob pojištění v různých členských státech lze najít v čl. 12 odst. 2 nařízení č. 987/09, podle něhož platí, že *„Doby pojištění, zaměstnání, samostatné výdělečné činnosti nebo bydlení získané podle právních předpisů jednoho členského státu se přičtou k dobám pojištění, zaměstnání, samostatné výdělečné činnosti nebo bydlení získaným podle právních předpisů kteréhokoli jiného členského státu, pokud je to nezbytné pro účely článku 6 základního nařízení **a pokud se tyto doby nepřekrývají.**“*

26. Podle čl. 52 odst. 1 písm. b) Nařízení platí, že příslušná instituce vypočte výši náležející dávky výpočtem teoretické výše a následně skutečné výše dávky (poměrná dávka) takto: *i) teoretická výše dávky se rovná dávce, kterou by dotyčná osoba měla nárok, pokud by všechny doby pojištění nebo bydlení získané podle právních předpisů ostatních členských států byly získány ke dni přiznání dávky podle právních předpisů, které uplatňuje. Pokud podle těchto právních předpisů výše dávky nezávisí na délce získaných dob, považuje se uvedená výše za teoretickou výši; ii) příslušná instituce pak stanoví skutečnou výši poměrné dávky tak, že použije na teoretickou výši poměr mezi délkou dob získaných před vznikem*

sociální události podle právních předpisů, které uplatňuje, a celkové délky dob získaných před vznikem sociální události podle právních předpisů všech dotčených členských států.

27. Podle čl. 57 Nařízení je ovšem princip sčítání dob pojištění omezen i co do minimální délky doby pojištění potřebné k tomu, aby mohla být přiznána alespoň dílčí důchodová dávka podle čl. 52 odst. 1 písm. b) citovaného Nařízení. Uvedené ustanovení říká, že *bez ohledu na čl. 52 odst. 1 písm. b) není instituce členského státu povinna poskytovat dávky na základě dob získaných podle právních předpisů, které uplatňuje, které se berou v úvahu při vzniku sociální události, jestliže: délka uvedených dob nedosahuje jednoho roku, a pouze na základě těchto dob nelze podle uvedených právních předpisů se získat nárok na dávku. Pro účely tohoto článku se „dobami“ rozumí všechny doby pojištění, zaměstnání, samostatné výdělečné činnosti nebo bydlení, které zakládají nárok na dotčenou dávku nebo ji přímo zvyšují.* Příslušné instituce každého dotčeného členského státu však na druhé straně mají povinnost přihlížet k době kratší jednoho roku pro účely čl. 52 odst. 1 písm. b) bodu i), tzn. při výpočtu tzv. nezávislé důchodové dávky.
28. Pokud krajský soud aplikuje předmětnou právní úpravu koordinace na případě žalobkyně, je zřejmé, že žalovaná zcela správně z této právní úpravy vycházela a řídila se jí. Přiznaný invalidní důchod žalobkyně je důchodem dílčím, neboť při jeho přiznání a výpočtu bylo třeba přihlédnout také ke slovenským dobám pojištění, bez nichž by žalobkyně nesplnila minimální potřebnou dobu pojištění ve smyslu ustanovení § 40 odst. 2 ZDP. Z toho důvodu se také zde muselo nutně uplatnit ustanovení čl. 57 citovaného Nařízení. Proto žalovaná mohla a musela posoudit nárok žalobkyně ve smyslu ustanovení čl. 52 odst. 1 písm. b) bodu ii) Nařízení až poté, co žalobkyně získala jeden rok české doby pojištění, a nikoliv již od data vzniku invalidity, kdy tuto podmínku ještě nesplňovala.
29. Tím krajský soud považuje za zcela vyvrácený nesprávný názor žalobkyně, že podmínka minimální doby pojištění v délce jednoho roku je pouze výkladová praxe žalované, která nemá oporu v platné právní úpravě.
30. Pokud se týká námítky, že žalobkyně v ČR docílila jeden rok doby pojištění k datu podání žádosti o invalidní důchod, pak to není třeba žalobkyni vymlouvat, nicméně to žalovaná nijak nerozporovala. Ratio napadeného rozhodnutí nespočívá v tom, že by žalobkyně jeden roku české doby pojištění nedosáhla, ale v tom, že žalobkyně dosáhla jeden rok doby pojištění až k 1. 1. 2014, takže jí nárok na invalidní důchod nevznikl dříve. S tímto názorem žalované je krajský soud zcela ve shodě a považuje jej za zákonný a správný.
31. Pokud konečně žalobkyně poukazovala na dopad čl. 52 odst. 3 Nařízení, kde je upraveno právo na to, aby jí příslušná instituce každého členského státu vyplácela vyšší z částek vypočtených podle odst. 1 písm. a) a b) Nařízení, krajský soud uvádí, že žalovaná toto ustanovení neaplikovala, neboť podle jejího názoru žalobkyni nevznikl

nárok na přiznání tzv. nezávislé důchodové dávky ve smyslu ustanovení čl. 52 odst. 1 písm. a) Nařízení (tzn. bez přihlédnutí k čl. 6 Nařízení) z důvodu nesplnění podmínky délky české doby pojištění.

32. Pokud se žalobkyně (poněkud nepřímou) dovolává toho, že splnila podmínku ustanovení § 40 odst. 1 písm. f) ZDP, neboť je pojištěncem starším 28 let věku, a s poukazem na doby pojištění dosažené v ČR v letech 2013, 2014, 2015, a 2016 tvrdila, že má nárok na nezávislou českou důchodovou dávku v invaliditě, krajský soud k tomu uvádí následující. S žalobkyní lze souhlasit v tom, že spadá pod rozsah ustanovení § 40 odst. 1 písm. f) ZDP a pro získání nároku na český „sólo“ invalidní důchod by musela získat českou dobu pojištění v tomto rozsahu (tzn. 5 let) kromě splnění podmínky invalidity.
33. Je ovšem třeba zdůraznit, že záleží na stanovení tzv. rozhodného období (§ 40 odst. 2 ZDP), z něhož se potřebná doba pojištění zjišťuje. Právní úprava rozhodného období pro testování potřebné doby pojištění je obsažena v § 40 odst. 2 in fine ZDP, podle níž *„podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období deseti roků **dokončeném po vzniku invalidity**; u pojištěnce mladšího 24 let činí přitom potřebná doba pojištění dva roky.“* Ze zákonné formulace je patrné, že toto období může být koncipováno s počátkem před vznikem invalidity, ale musí být dokončeno po jejím vzniku.
34. Zákonná dikce tedy připouští různé modifikace takto stanoveného posunutého rozhodného období, tzn. jednak 5 let potřebné doby pojištění z deseti let předcházejících vzniku invalidity (pojištěnci starší 28 let), 10 let doby pojištění z dvaceti let předcházejících vzniku invalidity (pojištěnci starší 38 let). Konec takto vymezeného „posunutého“ období musí logicky předcházet datu podání žádosti o přiznání invalidního důchodu. Ovšem pro počátek takto vymezeného období nelze v zákoně najít přesnější pravidlo. Jak uvádí Sborník stanovisek veřejného ochránce práv č. 4 (Důchody), *„základním pravidlem je, že se doba pojištění zjišťuje z období před vznikem invalidity. Pokud v tomto případě podmínka splněna není, přichází v úvahu pravidlo speciální, kdy se splnění podmínky potřebné doby pojištění posuzuje v kterémkoliv desetiletém období dokončeném po vzniku invalidity. Rozhodné období v rámci speciálního pravidla stále musí zahrnovat deset let. To znamená, že se jeho počátek a konec na časové ose posunují.“* (viz Kancelář veřejného ochránce práv: Důchody. Sborník stanovisek č. 4, 2009, s. 50).
35. Krajský soud má za to, že v případě žalobkyně bylo možno stanovit rozhodné období nejen v období před vznikem invalidity (v případě žalobkyně varianta 5 let doby pojištění z deseti let před vznikem invalidity pro pojištěnce staršího 28 let), ale také po vzniku invalidity (doba pojištění od 1. 1. 2013 do 31. 12. 2013). Žalovaná však takto postupovala, pokud sáhla pro uznání potřebné doby pojištění (minimálně jeden rok) i do období po vzniku invalidity, a to v rámci desetiletého období dokončeného po vzniku invalidity. Z osobního listu důchodového pojištění je zřejmé, že ani k datu

vydání napadeného rozhodnutí žalobkyně nesplnila podmínku pěti let doby pojištění v českém systému důchodového pojištění, neboť získala pouze 4 roky a 65 dnů včetně náhradních dob. I kdyby tedy žalovaná započítala všechny doby pojištění dosažené po vzniku invalidity v tzv. posunutém rozhodném období, nevedlo by to ke splnění podmínek nároku na český nezávislý „sólo“ invalidní důchod.

36. Krajský soud v souhrnu konstatuje, že žalovaná se při hodnocení podmínek nároku na invalidní důchod ani při jeho výpočtu nedopustila vytýkaných pochybení. Napadené rozhodnutí považuje krajský soud za zákonné a správné.

VI. Závěr a náhrada nákladů řízení

37. Z uvedených důvodů krajskému soudu nezbylo, než žalobu zamítnout jako nedůvodnou (výrok I.).
38. O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl ve smyslu ust. § 60 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci neúspěšná žalobkyně nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.) a žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení ex lege (§ 60 odst. 2 s.ř.s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 19. února 2021

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D., v.r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
K. M.